

TÜRÜK

Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2013 Yıl:1, Sayı:2

Sayfa:351-358

ISSN: 2147-8872

GAGAVUZ TÜRKÇESİNDEKİ ÇOK ANLAMLI “UR (UĞUR)” SÖZCÜĞÜ ÜZERİNE

Bülent Hünerli*

Özet

Anlam konusunun alt başlıklarından biri olan çok anlamlılık, tüm dünya dillerinde olan bir olgudur. İnsanoğlunun tanımlayabildiği somut ve soyut unsurlar sınırsız; aksine bunları dille tanımlayabilmesi sınırlıdır. Dolayısıyla zaman zaman bir göstergeyle birden fazla anlam karşılanması gerekmektedir. Aslında bu durum, semantik bağlamda dildeki en az çaba kuralının bir gereği gibi düşünülmelidir. En az çaba kuralı sadece dilin dış yapısı olan kelimelerin ses ve şekil özelliklerinde görülmeyp, sözcüğün anlamında da işleyen bir kuraldır. Bununla birlikte çok anlamlı sözcüklerde, sözcüğün ilk anlamıyla diğer anlamları arasında organik bir bağ bulunmaktadır. Nitekim bu tür sözcüklerin kavram alanı ve anlamı cümlelerin diğer unsurlarıyla birlikte düşünüldüğünde ortaya çıkmaktadır. Çok anlamlılık, Türkçenin tarihsel olarak her döneminde görülen bir anlam biçimidir. Fakat Türkçenin tarihî ve çağdaş sözlüklerine bakıldığında bazı çok anlamlı sözcüklerin konumlandırılmasında birbirinden farklı madde başlarının olduğu görülür. Dolayısıyla çok anlamlı pek çok sözcüğün anlamları kimi zaman aynı madde başında, kimi zamanda ayrı madde başında gösterilmiştir. “uğur” sözcüğü bu tür çok anlamlı sözcüklerden biridir. Tarihi lehçelerden günümüze değin bu çok anlamlılığını korumuş olan bu sözcük, genellikle sözlüklerde farklı madde başlarında gösterilmiştir. Çalışmada genellikle farklı madde başlarında değerlendirilen çok anlamlı “ur (uğur)” sözcüğünün Gagavuz Türkçesindeki anlamları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: uğur, çok anlamlılık, Gagavuz Türkçesi, semantik, sözlük.

ON POLYSEMYC WORD “UR (UĞUR)” IN GAGAUZ TURKISH

Abstract

Polysemy, as one of the sub-headings of meaning, exists in all world languages. The concrete and abstract elements that human beings are capable of describing are unlimited, whereas, defining those elements by means of language has limits. Therefore, sometimes it is needed to refer to more than one meaning with a single signifier. In fact, semantically,

* Yrd. Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Öğretim Üyesi, hbulent80@gmail.com

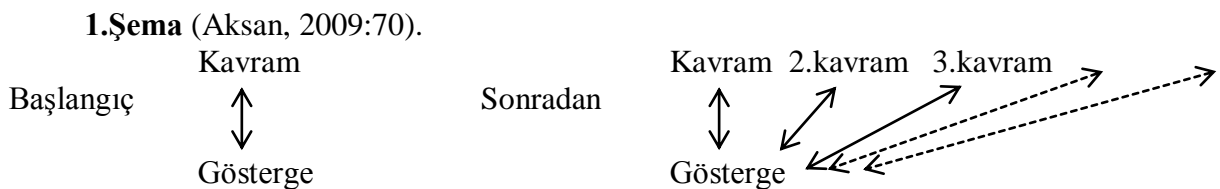
this situation is to be perceived as a means of the least effort rule of a language. This rule is not only witnessed in words' phonological and grammatical characteristics that make up the outer structure of language, but also valid in the meaning of the word. As a result, the meaning of such words are embedded in other elements of a sentence. Polysemy has been a type of meaning that has taken place in all historical periods of Turkish. It has been witnessed that, there has been entries that are different from each other in placing polysemic words in historical and contemporary words of Turkish. Hence, meanings of many polysemic words are sometimes shown in the same entries, but sometimes in different entries. The word "uğur" is one of polysemic words. Having protected its polysemy from historical dialects to the recent time, it has generally been presented in different entities in words. In this study, it has been focused on the meanings of the polysemic word "uur (uğur)" in Gagauz Turkish that has been evaluated in different entries.

Key Words: uğur, polysemy, Gagauz Turkish, semantics, dictionary.

Giriş

Doğa kanunları gereği her varlıkta değişim, farklılaşma, kaybolma vb. gibi durumlar kaçınılmazdır. Canlı bir öge olması sebebiyle dil de bu kanunlara tabidir. Dolayısıyla dilin görünür kısmını (dış yapı) temsil eden sözcüklerdeki fonetik ve morfolojik değişikliklerin yanı sıra dilin görünmeyen kısmını (iç yapı) temsil eden semantik değişikliklere de sıklıkla rastlanılır. Bu bakımdan sözcüklerde semantik değişiklikler (yan anlam, mecaz anlam, çok anlamlılık, anlam genişlemesi vb.) sözcüklerin tarihsel bağlamı da dikkate alınarak irdelenmelidir.

Dünya dillerinde kelimelerin zamanla farklı anlamlar yüklenmeleri, somut anlamdan soyut anlama doğru kaymaları, yan anlam, mecaz anlam üstlenmeleri sıklıkla görülebilen bir olaydır. Evrendeki somut ve soyut unsurların sınırsız olması, bu unsurların dildeki karşılığı olarak mevcut sözcüklere çeşitli ilgileri bakımından yeni anlamlar kazandırmayı gerekli kılar. Bu süreç bir bakıma dildeki *en az çaba kuralı*'nın anlam boyutundaki karşılığıdır¹. Dolayısıyla kelimeler çok anlamlı (polysemy) bir birime dönüşebilir. Hatta zaman içinde esas anlamından çokça uzaklaşarak farklı anlamlara bürünebilir. Yine de bu süreçte ortaya çıkan en uçtaki yan anlamın bile, temel anlam ile bir bağı vardır (Bayraktar, 2004:140). Aksan'a göre de başlangıçta tek bir kavramın simgesi olan gösterge (kelime), kolay ve etkili anlatım eğilimiyle, aktarmalarla ve kullanım sıklığının artmasıyla her dilde ilişkili yeni kavramlarla da anlatılır duruma gelmektedir (Aksan, 2009: 70). Aksan bu durumu bir şema ile göstermektedir:

¹ Ayrıntılı bilgi için bk. Aydın, 2011: 1-6.

Çok anlamlılık diğer dillerde olduğu gibi Türkçede de sıklıkla görülür. Çağdaş Türk lehçelerinin sözcüklerine bakıldığında pek çok madde başı sözcük çok anlamlıdır. Hatta eskiden beri kullanılan çoğu sözcüğün günümüze kadarki serüveninde diğerlerine göre artan bir oranla çok anlamlılaştığı görülür. Yaylagül, Türkçedeki sözcüklerin ister orijinal Türkçe sözcükler olsun; ister alıntı sözcükler olsun çok anlamlı sözcüklere dönüşme yollarını on üç başlık altında tespit etmiştir (Yaylagül, 2004:3181-3184).

Bununla birlikte bazen çok anlamlı (polysemy) sözcüklerle eş adlı (homonymy) sözcükler arasında ayırım yapılamadığı için çok anlamlı sözcük farklı bir madde başı olarak değerlendirilmektedir (Yaylagül, 2004:3177; Şeka, 2011:165). Nitekim bu da sözlüklerin kurgulanışında bir takım ciddi sorunlara yol açmaktadır. Türk dilindeki bu tür karışıklıkların irdelendiği çalışmaların da olduğu ve bu karışıklıkların çözümlenmesinde belli ölçütlere başvurulduğu görülür (Boz, 2009:146-158; Şeka, 2011:165-172). Buna rağmen Türkçe sözlük çok anlamlılığı yansıtması bakımından oldukça başarılıdır (Yaylagül, 2004:3177).

Türk dilinin tarihî dönemlerinden Eski Türkçe döneminde dahi çok anlamlı kelimelere rastlanmaktadır: *beşik, bagır, ağı, iç, baş, sab(sav), ülüg, köñül, olur-, sakın-, sı-, bas-, yarlıka-, kazgan-, bulga-, yeltür-, kontur-, ebir-, tapla, yort-, kılın-, er, el, tut-, kıl-, ıd-* (Aksan, 2000: 76-85). Aynı şekilde Karahanlı Türkçesi dönemi eserlerinden olan Kutadgu Bilig'deki kırk fiilin çok anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir (Berbercan, 2013:83-98). Aksan, daha o dönemlerde bu sözcüklerin çok anlamlılık taşımasını, Türkçenin varlığını daha eskiye götürülebileceğine delalet sayar. Çünkü sözcüklerin çok anlamlılığa sahip olmasını, ancak sözcüklerin uzun bir süre kullanıma ve bazı anlam gelişmelerini geride bırakmalarına bağlar. Bu bağlamda Türkçenin işlenmiş ve gelişmiş bir dil olduğunu ifade eder (Aksan, 2000: 77; 2009:124).

Çok anlamlı sözcükler genellikle başlangıçta birer somut nesne isimidir ve süreç içerisinde çeşitli yollarla çok anlamlılık kazanmıştır (Aksan, 2000: 76). Sonrasında bu sözcüklerin ilk anlamı unutulup başlangıçtaki anlamı yerine yan anlamlarından birinin geçtiği bile görülebilir. Yine sözcüğün daha öncesinde ortaya çıkan yan anlamlarının unutulup yerine yeni yan anlamlarının geçtiği görülür (Aksan, 2009:71). Türkçedeki bu sözcüklerden biri de “*uğur*” sözcüğüdür.

Tarihî ve çağdaş Türk lehçelerinde görülen bu sözcüğün etimolojisi üzerine farklı görüşler vardır². Farklı etimolojik görüşlerin oluşmasının nedeni ise Şirin'in belirttiği üzere bu sözcüğün Türkçenin yazılı devirlerinden önce farklı anlamlara geçmesinde ve mecazlaşmasında (Şirin, 2004:2765) aranmalıdır. Yazılı belgenin dışındaki veriler, anlam belirsizliğine-karışıklığına mahal verdiğinden kelimenin etimolojisini doğrudan etkilemektedir. Nitekim benzer bir durum aslında Eski Türkçedeki diğer çok anlamlı sözcüklerin etimolojilerinde de görülebilir. Çünkü bu gibi sözcüklerin tarihsel arka planı yazılı devirler öncesine gitmektedir.

Zaman içinde “*uğur*” sözcüğünden farklı eklerle türetilmiş sözcüklerde, “*uğur*” sözcüğünün çok anlamlılığına istinaden, farklı anlamlarda yeni kelimeler ortaya çıkmıştır. Örneğin; Eski Oğuz Türkçesinde kullanılan “*uğur*” sözcüğünün ‘*vakit, zaman*’ anlamından gelişen ‘*1.çalmak, aşırmaq 2.gizlemek, saklamak*’ anlamındaki “*uğrulamak*”³ sözcüğü; “*uğur*” sözcüğünün yan anlamlarından biri olan ‘*yön*’ anlamına dayanarak Türkmen Türkçesinde bir tarafa yönelmek, hareket etmek anlamındaki “*ugruk-*” sözcüğü; yine Türkiye Türkçesinde de “*uğur*” sözcüğünün yan anlamlarından biri olan ‘*talih, şans, iyilik kaynağı*’ anlamlarına atfen

² Ayrıntılı bilgi için bk. Şirin, 2004:2764-2765.

³ Ayrıntılı bilgi için bk. Şirin, 2004:2766.

“uğurlamak” sözcüğü gelişmiştir. Daha birçok örnekte görüleceği üzere çağdaş lehçelerde “uğur” kelimesinin çeşitli yan anlamlarından pek çok sözcük türemiştir. Hatta Türkiye Türkçesinde “uğur” sözcüğü, ‘amaç’ anlamından hareketle ‘için’ anlamında görevli bir sözcük, aslında bir son çekim edatı gibi kullanılmaktadır. Nitekim aynı şekilde sözcük için Türkmen Türkçesi sözlüğünde -bir son çekim edatı gibi- ‘hakkında, için’ anlamı verilir ve örneklendirilir⁴:

Begenç birincilik *ugrunda* güreşyär (Begenç birincilik *için* mücadele ediyor) [TTS:643]

“uğur” sözcüğünün çok anlamlılığının verdiği karışıklık sözlüklerde verilen madde başlarında da görülmektedir. Kimisi anlamlarını aynı madde başında verirken kimileri de ayrı bir başlıkta vermiştir. *ETG: vakit, fırsat, sebep, dolayı, uğur* [s.304]; *EUTS (oğur): 1. zaman, vakit, 2. sebep, fırsat* [s.93]; *TS: 1.ön, yön 2. yol* [s.3928-3929] gibi eserlerde sözcüğün anlamını aynı başlık altında vermiştir.

Bunun aksine *DTS*’de “oğur” biçimiyle 1. zaman / 2. sebep, neden, vesile 3. yerine 4. elverişli, başarılı anlamlarıyla dört ayrı madde başında verilmiştir. *DLT*’de “uğur” biçimiyle vakit, zaman anlamı; “oğur” biçimiyle beş ayrı madde başında *oğur: karşılık, ivaz (Oğuzca) / oğur: bir işte imkân ve fırsat / oğur: uğur, devlet / oğur: hayır ve bereket (Oğuzca) / oğur: vakit, zaman* anlamları gösterilmektedir (*DLT IV: 426-427,687*). Kanar tarafından hazırlanan *EATS*’de “uğur” sözcüğü iki ayrı madde başı olarak verilmiştir: *ugur: zaman, sıra / ugur: yön, taraf, istikamet* [s.691]. Yine Türk Dil Kurumu’nun hazırlamış olduğu *Türkçe Sözlük*’te sözcük üç ayrı madde başında görülmektedir:

uğur (I): 1. bazı olaylarda görülen ve insana iyilik getirdiğine inanılan belirti veya bazı nesnelere var olduğuna inanılan iyilik kaynağı 2.bu nitelikte olduğuna inanılan şey 3.meynemet, kadem.

uğur (II): hedef, amaç, gaye, yol.

*uğur (III): ön ve yan*⁵ (*Türkçe Sözlük, 2005:2030-2031*).

Bahsi geçen son sözlüklerde eş adlı birer sözcük olduğu düşünülerek “uğur” sözcüğü ayrı madde başında işaretlenmiştir. Nitekim daha pek çok sözlükte bu karışıklığı görmek mümkündür.

Oysaki Şirin’in konuyu ayrıntılı bir biçimde irdelediği makalesinde “*Türkçede Yol Kavramı ve Yol Sözleri: Uğur, Çığır, Tıkır*” adlı makalesinde “uğur” sözcüğünün başlangıçtaki anlamının *yol* olduğunu ve sözlüklerdeki -çeşitli sözlüklerdeki anlamları- diğer anlamlarının *yol* sözcüğünden hareketle oluştuğunu belirtmiştir (Şirin, 2004:2767). Diğer bir deyişle *yol* anlamındaki “uğur” kelimesi, semantik bağlamda, süreç içerisinde farklı –mevcut anlamlarına- anlamlara evrilmiştir. Şirin, bu manada da *Türkçe Sözlük*’teki “uğur” kelimesinin II. ve III. anlamlarının I. madde başının içinde olması gerektiğini vurgular (Şirin, 2004:2764).

Türkçedeki tarihsel arka planı yazılı devirler öncesine giden “uğur” sözcüğünün yazı dilinde olmayan bazı anlamlarını Türkiye Türkçesi ağızlarında görmek mümkündür. Çünkü

⁴ Türkçedeki edatlar üzerine yapılan “*Türk Dilinde Son Takılar*” ve “*Türk Dilinde Edatlar*” gibi iki kaynak eserde de “uğrunda” sözcüğünün edat olarak kullanımı belirtilmemiştir. Oysaki “uğur” sözcüğü bu anlamıyla ve göreviyle bir son çekim edatı olarak değerlendirilmelidir.

⁵ Sözlükte ön ve yan anlamındaki uğur sözcüğünün yanında “*hık*” kısaltması bu anlamının yazı dilinden çok ağızlarda kullanıldığını gösterir.

ağızlar yazı diline göre daha muhafazakâr bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla “uğur” sözcüğünün eskiden ortaya çıkmış bir yan anlamına ağızlarda tesadüf edilebilir. Türkiye Türkçesi ağızlarının söz varlığını içeren en önemli eser olan *Derleme Sözlüğü*’nde bunlar görülebilmektedir.⁶

Aynı şekilde Türkiye Türkçesinin bir ağızı gibi sayılan Gagavuz Türkçesinde de (Özkan, 2002: 252) “uğur” sözcüğünün çeşitli anlamlarda kullanımı bulunmaktadır.⁷ Sözcük Gagavuz Türkçesinde ve Rumeli ağızlarında bulunmayan ‘ğ’ ünsüzüne istinaden “uur” biçimindedir.

Gagavuz Türkçesinin Sözlüğü: 1.yön 2. karşısında 3. uğur

Gagauzko-Russko-Moldavskiy Slovar: 1.yön 2. önünde, karşısında 3. şans, talih, uğur, kismet, kader, baht 4.başlangıç, girişim

Bu anlamlar sözlükte aynı madde başı altında verilmiştir. Bunlar içinde Türkiye Türkçesi yazı diliyle paralellik gösteren anlamlar olduğu gibi Türkiye Türkçesi ağızlarıyla örtüşen anlamlar da bulunmaktadır. Gagavuz Türkçesindeki “uur (uğur)” sözcüğünün anlamları şu başlıklar altında örneklerle tanıklanabilir:

1.“Hedef, amaç, erek, gaye, yol” anlamında Türkiye Türkçesi yazı dilinde de görülen bu anlamlar Gagavuz Türkçesinde bulunur.

Metinlerden Örnekler

Biz cuvaplı yerde, kultura *uurunda* işleeriz [SY:283]

Baş redaktörü oldunuz, bu *uurda* ne zorlar karşıladınız? [PY:130]

Bu iştä bu *uurda* sizä büyük başarılar dileerim, arzularınız tamamnansın [PY:65]

Bu *uurda* sanërim bizim gagauz klise izmetçilerimiz ilerdä bulunërlar [PY:86]

Bu geniş annatmada N. Tanasoglu büyük inannan, üüsek artistik *uurunda* gösterer soşial proşeslerini gagauz küülerin yaşamasında kolektivizaşiyä yıllarında [GL: 190]

Etiştii gibi teknik şkolasına, o sanmış ki orada çalgıcılı da ilerledecek, ama bu şkolanın *uuru* heptän başkaymış [PY: 155]

Uçurum içindä ateş atmaklar saar etmişlär ortalı, ama onnar darma daanmışlar yokmuş belli *uurları* [PY: 46]

2. “Ön” anlamında yer belirtir ve bu anlamıyla zaman zaman mecaz anlamda kullanılır. Semantik bağlamda “karşısında” anlamını da verir. Çünkü bir şeyin önünde olma durumu, aynı zamanda birinin diğerine göre karşısında bulunmasıdır. Aynı anlamda Türkiye Türkçesi ağızlarında da görülür. Sözcüğün bu anlamı Eski Oğuz Türkçesi’nde de bulunmaktadır. Şirin’e göre “ön” anlamındaki bu sözcüğün arka planında “yol” anlamı bulunur (Şirin, 2004:2767).

Metinlerden Örnekler

Buldum bän evin nomerini da durdum kapunun *uurunda* [SY: 172]

Onun evinin *uurunda* neçin-sa her gün uultu işidiler, traklêêr maşına kaptusu [SY: 278]

Taman onnar kesik aacın *uuruna* geldicäänen, adam hebrä etmiş onnarın üstünä, şeytannar bastırılmışlar, kürek kadar birär dil çıkarmışlar [GT: 299]

⁶ Derleme sözlüğünde de ayrı madde başlarına alınmıştır. Ayrıntılı bilgi için bk. Derleme Sözlüğü, 2009:4785-4786.

⁷ Şirin, “uğur” sözcüğünün lehçelerdeki biçimlerine ve anlamlarına değinmiş olmakla birlikte Gagavuz Türkçesindeki biçim ve anlamlarına yer vermemiştir. Bk. Şirin, 2004:2770.

Gagaziyanın Üirediçilik departamenti alsın ayırı göz uurunu gagauz dilin durumunu, şkolalarda, sık-sık ona kontrol yapsın hem yardım etsin taa ii ana dilini üüretmää, onu korumaa, hererdä kullanmaa [PY:88]

Dilimiz läüzüm çüksün milletlärarası dillerin uurunu [PY:129]

Ay uurunu, can şafkında lafa duralım [Cİ: 22]

Da yolu evä dooru kaptım / Uurunu çıkıp kırdırmadan [GÇŞA:125]

Araslan-Bey pencerâ uurunu bekler [UK (18): 16]

Gün durdu kavak acın uurunu [CY:88]

3. “*Taraf, Yön*” anlamında kullanılır. Eski Oğuz Türkçesinde de aynı anlamda görülür.

Metinlerden Örnekler

Ne uurdan sana geldi bu vergi, ba boş kafalı? [SY: 359]

Maşalla gagauzlar da sayıda küçük halk ama yazı uurundan ileri bakêrlar [PY: 64]

Trimur açıldıynan ilk gündä olmazdı çok birdän imäa - hepsi bunnar, elbetki, diilmişlar sade adet, ama olmalı medişina uurundan da saalık için çok läüzümni işlärmiş [PY:139]

Bizim günnerdâ Hederlez tanındı devlet uurundan da [PY:149]

Oğuzların kültür uuru üsekti da onnar kolay annardılar başka kültürleri, ama alardılar onnardan sade ne onnara yarardı, ne karıştırmazdı [UK (9): 15]

Salt bir tarafta esap alındı, nicä birkaç karşıcı bey atlılarınnan brakêrlar bu kırda hayderêrlar beygirlerini kinni umutlarlan başka uurlara... [UK (22): 16]

4. “*İyilik, Hayır, Güzellik, Ruhsal Enerji, Talih, Şans*” anlamında kullanılır.

Metinlerden Örnekler

O ürektän çalışêr iskustvoda arkadaşlarının uuru için [SY: 319]

Ama vardı bir komuşumuz biraz laf gezdirci, dedi koducu bir ekti insan, uuru çok kötüydü [PY:152]

Sân, Miyal batö, gel yarın taa erkencä bizä da ol polezniymiz, zere korkerım çekilip gelmesin genä o kara uurlu komuşu Stifana... [PY:152]

Gagauzların kurbannarı aklımıza getirderlär o primitiv vakıtları, aç a insan, göreräk kendi zayıflını hem allahlardan baalı olduunu, aarardı türlü kolaylık, aniki şükür etmäa islää uuru için yada istemäa allahlardan yardım, başına belalar geldiynen [GAG: 144]

Serin suyun çok meetli / Helal uurun kismetli [Cİ: 22]

Şindiki vakıtta, açan aulunda iş uur gitmeer, ne var dilenciläa da etişmäa [GL: 203]

Lambu arıf adamdı, o diıştırmıştı kendi işinin uurunu [GL: 225]

Hoş işin hep uur gitti /Allahtan yardım gördü [VS:74]

İlk musaafiri varmış nasıl çarsınnar avşamdan da, eer bildir onun uuru islää gittiysä [GKA: 68]

5. Bu kullanım daha çok “-mak üzere” anlamıyla zaman anlamı katmaktadır. “*uğur*” kelimesinin temel anlamı olan “*yol*” ile de ilgili olan bu kullanım, Eski Türkçedeki “*uğur*” kelimesinin yan anlamlarından biri olan ‘*zaman*’ anlamını çağrıştırmaktadır.

Metinlerden Örnekler

Ama nasıl da taa yukarda söyledik bizim gagauz dilimizin hem kulturamızın durumu pak katastrofalydı, rus dilin beterinä gagauzçamız kaybelmäk uurundaydı [PY: 107]

Özetle Gagavuz Türkçesinde kullanılan çok anlamlı “uur (uğur)” sözcüğü ile ilgili şu tespitlere varılabilir: İlk olarak “uur (uğur)” sözcüğü Türkiye Türkçesinde bulunan anlamlarının yanı sıra Türkiye Türkçesinde olmayan -Eski Oğuz Türkçesinde olduğu gibi kullanılan- “ön, karşısında” ve “taraf, yön” anlamında da kullanılmaktadır. Yine “-mak üzere” anlamındaki bir kullanımda Eski Türkçedeki gibi ‘zaman’ anlamı öne çıkmaktadır. Bu yönüyle sözcüğün eskicil anlamları varlığını sürdürmektedir. İkinci olarak Gagavuz Türkçesi söz varlığı üzerine yazılmış eserlerde “uur (uğur)” sözcüğünün anlamları daha betimleyici bir şekilde verilmelidir. Çünkü örneklerde de görüldüğü üzere “uur (uğur)” sözcüğün verilen anlamları cümle içinde zaman zaman yerine oturamamaktadır.

Kısaltmalar

Cİ:	Canımın İzleri
CY:	Canavar Yortuları
DLT:	Dîvânü Lûgati't-Türk
DTS:	Drevne Tyurskiy Slovar'
EATS:	Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü
ETG:	Eski Türkçenin Grameri
EUTS:	Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü
GAG:	Gagauzlar
GÇŞA:	Gagauz Çağdaş Şiiri Anatolojisi
GKA:	Gagauzların Kalendar Adetleri
GL:	Gagauz Literatürası
GT:	Gagauz Türkleri
PY:	Publiştika Yazılarından
SY:	Seçmä Yaratmalar
TS:	Tarama Sözlüğü
TTS:	Türkmence-Türkçe Sözlük
UK:	Uzun Kervan
VS:	Vakitin Soluması

KAYNAKÇA

- AKSAN, Doğan (2000). *En Eski Türkçe'nin İzlerinde*, Simurg Yayınları, İstanbul.
- (2009). *Anlambilim*, Engin Yayınevi, Ankara.
- ATALAY, B. (çev.) (2006). *Divanü Lûgat-it Türk (Çeviri-Dizin) - Kâşgarlı Mahmud, C:IV*, TDK Yayınları, Ankara.
- AYDIN, Hasene (2011). “Dilde En az Çaba İlkesi Üzerine”, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 1 (1), pp.1-6.
- BABAĞLU, Nikolay (2000). *Publiştika Yazılarından*, Tipografia Firmei “Elena-V. I.”, Kişinêu.
- BABAĞLU, İ.İ.-Vasilioglu K.K., Baboglu N.İ. (2000). *Gagauz Dili*, Editorial-Poligrafice Ştiința, Chişinâu.
- BABAĞLU, Nikolay (1997). *Gagauz Literatürası*, Ştiința, Chişinâu.
- BASKAKOV, Nikolay A. (Red.) (1973). *Gagauzko-Russko-Moldavskiy Slovar'*, İzdatel'stvo ‘Sovetskaya Entsiklopediya’, Moskva.

- BASKAKOV, Nikolay A. (Red.) (1991). *Gagauz Türkçesinin Sözlüğü*, (Akt. Abdülmecit Doğru-İsmail Kaynak), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- BAYMAK, Osman (2000). *Gagauz Çağdaş Şiiri Antolojisi*, Balkan Aydınları ve Yazarları Yayınları, Prizren-Kosova.
- BAYRAKTAR, Nesrin (2004). *Dil Bilimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- BERBERCAN, Mehmet T. (2013). “Kutadgu Bilig’de Fiillerin Çok Anlamlı Yapısına Genel Bir Bakış”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C:24, S:24, s.83-98.
- BOZ, Erdoğan (2009). “Çağdaş Türkçe Sözlüklerde Çokanlamlı Madde Başlarındaki Anlamların Sıralama Sorunu: ‘Klasik’ Örneği”, *Turkish Studies*, Volume 4/8 Fall 2009, pp.146-158.
- BULGAR, Stefan (1990). *Canavar Yortuları*, “Literatura Artistike”, Kişinev.
- CAFEROĞLU, Ahmet (1993). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, Enderun Kitabevi, İstanbul.
- ÇAKIR, Mihail (2007). *Gagauzlar: İstoriya, Adetlər, Dil Hem Din*, Pontos, Chişinău.
- Derleme Sözlüğü (2009), TDK Yayınları, Ankara.
- GABAIN, A. von (2007). *Eski Türkçenin Grameri*, (çev. Mehmet Akalın), TDK Yayınları, Ankara.
- GÜNGÖR, Harun–Argunşah, Mustafa (2002). *Gagauz Türkleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- KANAR, Mehmet (2011). *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, Say Yayınları, İstanbul.
- KARAÇOBAN, Dimitri (2004), *Seçmâ Yaratmalar*, Türksoy, Ankara.
- KÖSE, Mina (2001). *Vakitın Soluması*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- MOYSA, Petri (2006). *Canımın İzleri*, Safin-Grup, Komrat.
- NADAYAEV V.M.,vd. (1969). *Drevne Tyurskiy Slovar’*, Leningrad.
- Özkan, Nevzat (2002). “Gagavuz Türkçesi”, *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, C.20, s.250-261.
- SOROÇANU, Evdokiya (2006). *Gagauzların Kalendar Adetleri*, GUNIVAS-TİKA, Kişinöv.
- ŞEKA, Yuriy V. (2011). “Türkiye Türkçesinde Çokanlamlılık ve Eşgösterenlilik”, (Çev: Reshide Adzhumerova, Emine Atmaca), *Dil Araştırmaları*, S:9 Güz 2011, s.165-172.
- ŞİRİN, Hatice (2004). “Türkçede Yol Kavramı ve Yol Sözlere: Uğur, Çığır, Tıkır”, *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri*, s.2763-2776.
- TANASOĞLU, Dionis (2000-2003). “Uzun Kervan [Roman Dizisi (1-16/18-22)]”, *Gagoğuz Kültür Sanat Dergisi*, Sayı: 3-23/ 25-29, s. 13-16.
- Tarama Sözlüğü (2009). TDK Yayınları, C.6, Ankara.
- TEKİN, Talat-Ölmez Mehmet-Ceylan Emine-Ölmez Zuhul, Eker Süer (1995). *Türkmence-Türkçe Sözlük*, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi, Ankara.
- Türkçe Sözlük, (2005). TDK Yayınları, Ankara.
- YAYLAGÜL, Özen (2004). “Türk Dilinde Çok Anlamlılık ve Nedenleri”, *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri*, s.3175-3186.